

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

2026 m. liepos 3 d.

DĖL DELEGUOJAMŲ ATSTOVŲ Į LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĘ TARYBĄ IR JOS KOMISIJAS

Asociacija „Investors’ Forum“, Lietuvos darbdavių konfederacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, Lietuvos verslo konfederacija ir Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija bei Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“ susipažino su 2026 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos raštu „Dėl atstovų delegavimo į Lietuvos Respublikos trišalę tarybą ir jos komisijas“ Nr. SD-2667 (33.1 E-52), kuriame, be kita ko, pateikiamas Lietuvos Respublikos darbo kodekso 185 straipsnio 5 dalies aiškinimas dėl Lietuvos Respublikos trišalės tarybos narių kadencijų.

Norime išreikšti nepritarimą šiame rašte pateiktam aiškinimui ir atkreipti dėmesį, kad jis nepagrįstai išplečia įstatymo taikymo ribas, riboja socialinių partnerių savarankiškumą bei neatitinka socialinio dialogo principų.

Pirma, nesutinkame su ministerijos išvada, kad sistemiškai aiškinant Darbo kodekso 185 straipsnio 5, 6 ir 7 dalių nuostatas, galima teigti, jog konkretaus asmens kadencija visais atvejais sutampa su Lietuvos Respublikos trišalės tarybos kadencija ir kad bet koks, net ir trumpalaikis, dalyvavimas Trišalės tarybos veikloje turi būti laikomas pilna kadencija.

Darbo kodekso 185 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos trišalė taryba sudaroma ketverių metų kadencijai iš dvidešimt vieno nario. Ši nuostata reglamentuoja pačios Trišalės tarybos, kaip institucijos, kadenciją ir jos sudėtį, tačiau ne konkretaus nario individualios kadencijos trukmę. Tai patvirtina ir Vyriausybės nutarimai, kuriais socialinių partnerių organizacijoms nustatomas deleguojamų atstovų skaičius konkrečiai Trišalės tarybos kadencijai.

Tuo tarpu Darbo kodekso 185 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta nuostata, kad Trišalės tarybos nariais galima būti ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės, savaime nesudaro pagrindo išvadai, jog kiekvienas organizacijos deleguotas asmuo, kuris pareigas ėjo trumpiau nei visą ketverių metų laikotarpį, laikytinas išnaudojusi visą kadenciją. Toks aiškinimas nėra tiesiogiai įtvirtintas įstatyme ir iš esmės sukuria naują teisės normą, kurios įstatymų leidėjas nėra nustatęs.

Antra, visiškai nelogiška ir neproporcinga vienodai vertinti asmenį, kuris Trišalės tarybos veikloje dalyvavo visą ketverių metų kadenciją, ir asmenį, kuris buvo paskirtas tik trumpam laikotarpiui, pavyzdžiui, keliems mėnesiams ar laikinai pakeisti kitą narį. Tokia interpretacija neatitinka nei teisingumo, nei proporcingumo principų.

Šią išvadą patvirtina ir Darbo kodekso 185 straipsnio 6 bei 7 dalių turinys.

Darbo kodekso 185 straipsnio 6 dalyje aiškiai nustatyta, kad Trišalės tarybos nario kadencija tam tikrais atvejais **baigiasi anksčiau laiko**. Jeigu įstatymų leidėjas būtų siekęs nustatyti, kad pats paskyrimo faktas reiškia visos kadencijos „išnaudojimą“, nebūtų pagrindo vartoti sąvokos „baigiasi anksčiau laiko“. Priešingai, ši formuluotė suponuoja, kad konkretaus nario kadencija gali būti trumpesnė už pačios Trišalės tarybos ketverių metų kadenciją.

Tai dar aiškiau patvirtina Darbo kodekso 185 straipsnio 7 dalis, pagal kurią, pasibaigus nario kadencijai anksčiau laiko, ji delegavusi organizacija skiria kitą narį. Taigi vienos Trišalės tarybos kadencijos metu tą pačią vietą gali užimti keli skirtingi asmenys, kurių individualios kadencijos prasideda ir baigiasi skirtingu metu. Todėl nėra teisinio pagrindo teigti, kad kiekvienas toks asmuo automatiškai laikytinas išbuvusiu visą ketverių metų kadenciją.

Trečia, ypač nepagrįsta kartu vertinti tiek nuolatinų narių, tiek pakaitinių narių dalyvavimą. Pakaitinis narys savo funkcijas vykdo tik esant poreikiui ir negali būti tapatinamas su nuolatinio Trišalės tarybos nariu. Todėl vien faktas, kad asmuo buvo paskirtas pakaitiniu nariu ar tik epizodiškai dalyvavo Tarybos veikloje, neturėtų automatiškai užkirsti kelio jo kandidatūrai ateityje.

Ketvirta, ministerijos aiškinimas faktiškai įpareigoja organizacijas ieškoti naujų kandidatų vien todėl, kad jų kompetentingi ir organizacijos pasitikėjimą turintys atstovai anksčiau tam tikrą laiką dalyvavo Trišalės tarybos veikloje. Toks reikalavimas nėra grindžiamas nei Darbo kodekso nuostatomis, nei socialinio dialogo logika.

Socialinių partnerių organizacijos turi teisę pačios spręsti, kas geriausiai gali joms atstovauti Trišalėje taryboje. Kandidatų parinkimas yra pačių organizacijų vidaus valdymo klausimas, grindžiamas jų įstatais, valdymo organų sprendimais ir narių pasitikėjimu. Valstybės institucijos neturėtų nepagrįstai riboti šios autonomijos, jei tam nėra aiškaus ir nedviprasmiško įstatyminio pagrindo.

Socialinis dialogas yra Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos asociacijų laisvės ir socialinės partnerystės išraiška. Todėl valstybės institucijos, aiškindamos įstatymus, privalo laikytis savanoriškumo ir organizacijų autonomijos principų bei negali administraciniu aiškinimu nustatyti papildomų ribojimų, kurių įstatymų leidėjas nėra įtvirtinęs. Trišalė taryba yra bene svarbiausias socialinio dialogo instrumentas, todėl reikėtų atkreipti dėmesį kokį ilgalaikį poveikį tai turės praktikoje.

Taip pat būtina įvertinti praktinius tokio aiškinimo padarinius. Dauguma socialinių partnerių organizacijų neturi didelių administracinių ir žmogiškųjų išteklių. Patyrusių ekspertų, gebančių profesionaliai atstovauti organizacijų interesams nacionalinio socialinio dialogo lygmeniu, skaičius yra ribotas. Todėl dirbtinai skatinama rotacija vien dėl ministerijos pateikto išplėstinio teisės normos aiškinimo silpnina socialinį dialogą, mažina institucijų veiklos tęstinumą ir lemia sukauptos kompetencijos praradimą.

Pažymėtina ir tai, kad socialinio dialogo kokybė priklauso ne nuo formalios rotacijos, o nuo kompetentingų ir organizacijų pasitikėjimą turinčių atstovų dalyvavimo. Valstybė turėtų sudaryti sąlygas socialiniams partneriams pasirinkti stipriausius savo atstovus, o ne dirbtinai riboti tokį pasirinkimą.

Atsižvelgdami į tai, prašome Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos peržiūrėti rašte pateiktą Darbo kodekso 185 straipsnio nuostatų aiškinimą ir netaikyti tokios išplėstinės interpretacijos, kuri nėra aiškiai nustatyta įstatyme.

Taip pat prašome užtikrinti, kad socialinių partnerių organizacijoms nebūtų keliami pertekliniai reikalavimai privalomai deleguoti kitus kandidatus vien dėl ministerijos pateikto teisės normos aiškinimo, o būtų gerbiama organizacijų teisė savarankiškai nuspręsti, kam suteikti įgaliojimus atstovauti jų interesams Lietuvos Respublikos trišalėje taryboje.

Atsižvelgdami į tai, manome, kad Darbo kodekso 185 straipsnio nuostatos turi būti aiškinamos sistemiškai, tačiau laikantis teisėtumo, teisinio aiškumo, proporcingumo ir socialinės partnerystės principų. Trišalės tarybos, kaip institucijos, ketverių metų kadencija negali būti tapatinama su konkretaus nario individualia kadencija. Todėl organizacijos deleguotam asmeniui, kurio individuali kadencija baigėsi anksčiau laiko, turėtų būti sudaryta galimybė būti pakartotinai deleguotam proporcingai nepanaudotai jo ankstesnės individualios kadencijos daliai.

Taigi, apibendrinant tai, kas išdėstyta, tikimės konstruktyvaus dialogo ir tokio Darbo kodekso nuostatų aiškinimo, kuris atitiktų įstatymo tekstą, teisėtumo, proporcingumo, teisinio aiškumo bei socialinės partnerystės principus. Šią poziciją sustiprina ir aplinkybė, kad 2026 m. birželio 18 d. buvo užregistruotas Lietuvos Respublikos darbo kodekso 185 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XVP-1665, kuriuo siūloma panaikinti Darbo kodekso 185 straipsnio 5 dalį. Nors projektas dar nėra priimtas, jo registravimas rodo, kad pats teisinis reguliavimas yra vertinamas kritiškai ir yra poreikis jį peržiūrėti. Todėl nėra pagrindo ministerijos raštu dar labiau išplėsti galiojančios nuostatos taikymo ribas.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Asociacijos „Investors' Forum“ vykdomasis direktorius	Vytautas Šilinskas
Laikiniai einanti Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkės pareigas	Dalia Jakutavičė
Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidentė	Aurelija Maldutytė
Lietuvos pramonininkų konfederacijos generalinė direktorė	Raminta Radavičienė
Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija	Giedrė Ražinskienė
Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkė	Kristina Krupavičienė
Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė	Ineta Rizgelė